

Kršenje osnovnih ljudskih prava u Srbiji

30. jul – 12. avgust 2021.

Protekli period obeležili su neosnovane i veoma opasne optužbe na račun medija, novinara, građanskih aktivista i opozicionih političara od strane predstavnika vlasti i provladinih tabloida koji su ih bez ikakvih dokaza povezivali sa organizovanim kriminalnim grupama i sa izbijanjem opasnog požara na deponiji u Vinči. Takođe je nastavljena praksa podnošenja tzv SLAPP tužbi protiv lokalnih medija kojima se u velikoj meri ograničava rad i ugrožava dalji opstanak lokalnih medija.

Sloboda izražavanja

- Ministar policije Aleksandar Vulin pokušao je da omalovaži rad i poslednje izjave novinara NIN-a Vuka Cvijića etiketirajući ga kao člana jedne opozicione stranke, što je namerno izrečena lažna tvrdnja. Povodom za ovaj pokušaj diskreditacije jesu teme i pitanja koja je u javnosti postavljao novinar Cvijić, pre svega u pogledu aktuelne afere oko povezanosti kriminalne grupe Veljka Belivuka sa državnim vrhom Republike Srbije, kao i druga pitanja na koja javnost mesecima čeka odgovor. Umesto toga, ministar policije je pritisak javnosti pokušao da ublaži etiketiranjem novinara kao opozicionog

aktiviste i da na taj način dovede u pitanje njegovu objektivnost i profesionalni integritet. Ovim povodom oglasili su se i [Nezavisno udruženje novinara Srbije](#) kao i [Udruženje novinara Srbije](#) koji su podsetili da je ovakva kampanja protiv Vuka Cvijića i u prošlosti bila vođena putem provladinih tabloida i da je neophodno da se sa tom praksom momentalno prestane. Nažalost, ubrzo je usledila i [reakcija Pokreta Socijalista](#), na čijem se čelu nalazi ministar Vulin, saopštenjem kojim se prenosi još jedna veoma opasna poruka prema kojoj novinar Cvijić veruje da su uhapšeni pripadnici kriminalnog klana nevini, iako nikada i ni u jednom kontekstu tako nešto nije moglo da se čuje od Vuka Cvijića. Na taj način je narušen ne samo njegov ugled i profesionalni integritet, već i bezbednost.

- [Vlasnici kompanije Milenijum](#) tim Ivan Bošnjak i Stojan Vujko podneli su novu tužbu protiv glavne i odgovorne urednice Regionalne informativne agencije JUGpress Ljiljane Stojanović kojom ističu tužbeni zahtev u vrednosti od 2 miliona dinara. Ova tužba je ne samo nastavak prakse podnošenja tzv SLAPP tužbi protiv lokalnih medija koje ozbiljno ugrožavaju njihov finansijski opstanak, već i čvrsta indicija da se neće ostvariti prethodna najava rukovodstva Milenijum tima da će svi odštetni zahtevi prema medijima biti spuštani na simboličan iznos od 100 evra. Nažalost, podnošenje ovakvih tužbi nije praksa samo Milenijum tima o čemu svedoči vest da je [osnivač tabloida Kurir](#), kompanija „Adria media group“ podnela tužbe protiv dnevnog lista Danas, portala Cenzolovka i Raskrinkavanje i organizacije civilnog društva Centar za interkulturalnu komunikaciju kojima zahteva isplatu odštete u iznosu od čak 11 miliona dinara. Srbija još uvek nije uspostavila mehanizam kojim bi se na adekvatan način zaustavila zloupotreba prava u vidu podnošenja SLAPP tužbi, zbog čega se i u budućnosti može očekivati porast broja takvih tužba i dodatno otežavanje položaja medija i organizacija civilnog društva.

Sloboda udruživanja

- Nakon što su predstavnici Inicijative ["Ne davimo Beograd"](#) zajedno sa poslanicom Evropskog parlamenta Violom fon Kramon obišli deponiju u Vinči, gde je poslednjih

dana gorela vatra, koja je izazvalo ozbiljno zagađenje vazduha u većem delu Beograda, provladini tabloidi su ih optužili za podmetanje požara na toj deponij. Na naslovnim stranama i u [tekstovima](#) ovih tabloida provlači se teza kojom se povezuje prisustvo predstavnika inicijative i Viole von Kramon sa uzrokom požara, što diskredituje njihov rad, ali i ugrožava njihovu sigurnost, s obzirom na to da je reč o neosnovanim i vrlo ozbiljnim optužbama. Glavni motiv ove kampanje pored diskreditacije inicijative Ne davimo Beograd i Viole Fon Kramon jeste skretanje pažnje sa doslovno gorućeg problema za koji gradska vlast već danima nema rešenje, a koji je izazvao veliko interesovanje i revolt građana koji trpe ozbiljne zdravstvene posledice zbog drastičnog zagađenja vazduha. Neposredan povod ovakve reakcije pro vladinih tabloida jeste dolazak predstavnika Inicijative na lice mesta i [izveštavanje](#) građana o realnom stanju na terenu, čime su građani po prvi put dobili objektivne i pravovremene informacije, imajući u vidu da su javni servis i mediji bliski vlasti veoma šturo izveštavali o ovom događaju. Ovaj slučaj predstavlja nastavak prljave medijske kampanje koja se već godinama vodi protiv Inicijative i njenih istaknutih predstavnika, uporedo sa institucionalnim pritiscima u vidu više desetina prekršajnih i krivičnih prijava zbog organizacije i učešća na protestnim skupovima. Sa druge strane, institucije su bile pasivne u pogledu brojnih verbalnih, ali i fizičkih napada kojima su aktivisti bili izloženi proteklih godina, zaključno sa [pokušajima upada u prostorije](#) Ne davimo Beograd, zbog čega još uvek niko nije ni procesuiran niti sankcionisan.

- Nakon što je organizacija civilnog društva Transparentnost Srbija upozorila na potencijalnu korupciju u pogledu raspisivanja tendera za zakup sportskog kompleksa na Dorćolu, pozivajući se na to da su uslovi konkursa definisani na način da te uslove može da ispuni jedino firma koja je u vlasništvu porodice Novaka Đoković, usledila je skandalozna optužba od strane zamenika gradonačelnika [Gorana Vesića](#). Umesto da odgovori na pitanja i otkloni sumnje u pogledu moguće korupcije, Vesić je optužio programskog direktora Transparentnosti Srbija [Nemanju Nenadića](#) da želi da protera Novaka Đokovića. Ovakav način ophođenja javnih funkcionera prema ekspertima je ne samo nedopustiv zbog toga što ne priliči nosiocu javne funkcije, već i opasan, tim pre što se ovom očiglenom laži Nenadić prikazuje kao osoba koja želi da naudi nekome ko je

omiljen među stanovništvom u Srbiji. Ovakva praksa je nastavak neprijateljskog tretmana koji od strane vlasti imaju predstavnici civilnog sektora i daljeg odbacivanja nalaza i predloga proisteklih iz njihovog rada, a čija bi primena doprinela transparentnijem i efikasnijem radu vlasti.

- [Aktivista Petar Živanović](#) pretučen je na Fruškoj Gori od strane četvorice nepoznatih muškaraca u prisustvu službenog lica „Nacionalnog parka Fruška gora“ koji je, po njegovim rečima, umesto da obuzda, podstrekavao napadače da ga još više tuku. Živanović je poznat po tome što već mesecima skuplja smeće po Fruškoj gori koje kasnije ostavlja ispred zgrade uprave Nacionalnog parka. Prema njegovim rečima, povrede nisu teške i nisu opasne po život, ali je Živanović svakako slučaj prijavio tužilaštvu i protiv napadača će biti podneta krivična prijava. Nažalost, javnost još uvek nije obaveštena o tome da su nadležni organi identifikovali napadače i da su oni privedeni, što ukazuje na nepostojanje stvarne volje da se nasilnicima stane na put. Ovaj slučaj je jedan od najtežih slučajeva kršenja prava na slobodu izražavanja i delovanja građanskih aktivista.

MONITORING

- [Organizacije civilnog društva](#) uputile su zahtev ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu da obustavi aktuelnu i započne novu javnu raspravu o Nacrtu zakona o referendumu i narodnoj inicijativi zbog brojnih tehničkih propusta, netransparentnog procesa i nedovoljne uključenosti stručne javnosti u proces izrade Nacrta što je rezultiralo predlaganjem rešenja koja predstavljaju korak u nazad u pogledu omogućavanja neposrednog učešća građana u procesima donošenja odluka. Sam tekst sadrži određena poboljšanja u odnosu na važeći zakon, pre svega u pogledu produžavanja roka za prikupljanje potpisa za pokretanje narodne inicijative, ali negativni efekti rešenja poput nametanja obaveze plaćanja taksi za overu potpisa, nepostojanje efikasne sudske zaštite, nejasnog definisanja učesnika u referendumskoj kampanji uporedo sa visokim novčanim

kaznama za kršenje nejasnih zakonskih odredaba i onemogućavanje predstavnika inicijativnog odbora narodne inicijative da ravnopravno učestvuje u svim fazama odlučivanja o predloženom aktu i velikoj meri su poništila dobre strane Nacrta. Pored toga, nadležno ministarstvo nije predvidelo organizovanje debata i panela u cilju razmene ideja i stavova o ovoj temi, već je samo ostavila mogućnost slanja pisanih komentara elektronskim putem, s tim što je do pred sam istek roka da na zvaničnoj internet prezentaciji ministarstva stajala nepostojeća adresa, tako da postoji mogućnost da određeni komentari neće biti uzeti u razmatranje i to bez krivice njihovog podnosioca. Usvajanje ovakvog zakonskog teksta, u proceduri kakva je do sada bila aktuelna, u velikoj meri bi ugrozila participaciju građana i zbog toga postoji opravdan interes javnosti da se ovaj Nacrt povuče i da se postupak pokrene ispočetka.

- [Zaštitnik građana](#) utvrdio je da je Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja učinilo propust prilikom odlučivanja o raspodeli sredstava za programe od značaja za obrazovanje u 2021. na taj način što nije na adekvatan način odlučilo o prigovoru jednog od učesnika. Zaštitnik građana je ministarstvu uputio preporuku da otkloni propust i da u skladu sa zakonom odluči o prigovoru jednog od učesnika i da u skladu sa tim da li će prigovor biti odbačen ili usvojen eventualno donese i odluku o izmeni akta. Ovaj slučaj pokazuje da u Srbiji postoji trend problematičnog postupanja nadležnih organa prilikom raspodele sredstava na javnim konkursima, ali da u malom broju slučajeva ti propusti bivaju opšte uočeni, a u još manjem broju i otklonjeni.